

Lovforslag nr. L 99. Fremsat den 12. januar 1983 af udenrigsministeren

Forslag

til

Lov om udenrigstjenesten

Kapitel I

§ 1. Udenrigstjenesten har til formål at varetage rigets mellemfolkelige anliggender.

Stk. 2. Udenrigstjenesten forestår og koordinerer udenrigspolitiske og udenrigsøkonomiske forbindelser til udlandet, herunder Danmarks deltagelse i samarbejdet inden for De europæiske Fællesskaber, internationale organisationer, det internationale udviklings-samarbejde samt behandlingen af folkeretlige spørgsmål.

Stk. 3. Udenrigstjenesten yder bistand til danske statsborgere samt bistand til danske virksomheder i deres erhvervsmæssige forbindelser med udlandet.

Kapitel II

§ 2. Udenrigstjenestens 3 grene, udenrigsministeriet, de diplomatiske og de konsulære repræsentationer, udgør en fælles tjeneste.

§ 3. Udenrigsrepræsentationerne er organiseret under udenrigsministeriet og opretholdes på de steder i udlandet, hvor varetagelsen af danske interesser gør det påkrævet. De oprettes og nedlægges af kongen, vicekonsulater dog af udenrigsministeren.

Stk. 2. De diplomatiske repræsentationer er ambassader, gesandtskaber eller repræsentationer ved internationale organisationer. De ledes af udsendte medarbejdere.

Stk. 3. De konsulære repræsentationer er generalkonsulater, konsulater eller vicekonsulater. De ledes enten af udsendte medarbejdere eller af valgte konsularembedsmænd.

Udenrigsmin. J.nr. 3.E.223

§ 4. Udover ansættelse i henhold til lov nr. 291 af 18. juni 1969 om tjenestemænd i staten, folkeskolen og folkekirken og de af staten med lønmodtagerorganisationer indgåede generelle overenskomster kan ansættelse af medarbejdere i udenrigstjenesten ske ved kontrakt.

§ 5. Udnævnelse af tjenestemænd i lønramme 16, med mulighed for oprykning til lønramme 21, 29, 31 og 34, lønramme 36 og højere lønramme sker til tjenestemænd i vedkommende lønramme i udenrigstjenesten uden angivelse af stilling eller tjenestested. Udenrigsministeren fastsætter fordelingen af de i 1. pkt. nævnte tjenestemænd mellem udenrigsministeriet og repræsentationerne i udlandet.

Stk. 2. Tjenestemænd i de i stk. 1 nævnte lønrammer samt kancellister er forpligtet til at gøre tjeneste også ved repræsentationerne i udlandet. Bestemmelsen om hvor og i hvilken egenskab de skal forrette tjeneste, træffes, for så vidt angår tjenestemænd i 36. eller højere lønramme af kongen og med hensyn til tjenestemænd i lønramme 16, med mulighed for oprykning til lønramme 21, 29, 31 og lønramme 34, samt kancellister af udenrigsministeren.

Stk. 3. Uanset bestemmelsen i stk. 2 kan der i undtagelsestilfælde, hvor særlige omstændigheder gør sig gældende, ansættes tjenestemænd uden forpligtelse til at gøre tjeneste ved repræsentationerne i udlandet.

Stk. 4. Tjenestemænd, som er fyldt 60 år, og som beordres til anden tjeneste i henhold til stk. 2, har ret til i stedet for at lade sig

forflytte at få deres afsked med pension efter § 2, stk. 1, i lov om tjenestemandspension, idet bestemmelsen i § 6, stk. 2 i samme lov ikke finder anvendelse. Dog gælder dette ikke i tilfælde, hvor tjenestemanden beordres til tjeneste i udenrigsministeriet i en stilling, der er normeret i hans lønramme.

§ 6. Handels- og industrikyndige specialmedarbejdere ansættes efter forhandling med et under udenrigsministeriet med henblik på behandling af spørgsmål om Danmarks erhvervmæssige forbindelse med andre lande m.v. nedsat rådgivende udvalg, hvori de interesserede myndigheder og erhvervsorganisationer skal være repræsenteret. Udenrigsministeren kan træffe bestemmelse om nedsættelse af andre rådgivende udvalg.

Stk. 2. Til repræsentationerne i udlandet kan der knyttes specialattachéer udsendt af andre ministerier end udenrigsministeriet. Specialattachéernes funktion ved repræsentationen udøves under repræsentationschefens ansvar og ledelse.

§ 7. Under tjeneste ved repræsentationerne i udlandet oppebærer de udsendte medarbejdere udetillæg efter reglerne i § 9 i lov nr. 5 (B) af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandsstillinger.

§ 8. Når særlige grunde taler derfor, kan det ved kongelig resolution bestemmes, at en tjenestemand i udenrigstjenesten i lønramme 36 eller højere stilles til rådighed. Tjenestemænd til rådighed er pligtige til efter udenrigsministerens anvisninger at påtage sig arbejdsopgaver. De lønnes på samme måde som tjenestemænd af samme lønramme i udenrigsministeriet, dog kan tjenestemænd til rådighed ikke oppebære repræsentationstillæg. En tjenestemand kan ikke stå til rådighed i et længere tidsrum end 3 år; dog kan denne periode forlænges til 5 år, hvor ganske særlige forhold gør sig gældende. Hvis der ved den pågældende periodes udløb ikke anvises ham nogen post, afskediges han efter tjenestemandsløvgivningens almindelige regler.

Stk. 2. Til rådighed for udenrigstjenesten stilles 5 tjenestemænd i lønramme 16 med mulighed for oprykning til lønramme 21, 29, 31 og 34, til hvis uddannelse der bevilges et

årligt beløb, hvis størrelse fastsættes på finansloven.

§ 9. Når det findes tjenstligt ønskeligt, kan der gives udenrigstjenestemænd stillingsbetegnelser og rang, der svarer til en højere stilling end den, hvortil de er udnævnt, eller gives dem andre internationale anvendte betegnelser for udenrigstjenestemænd, dog at dette ikke får indflydelse på størrelsen af noget af de lønningsbeløb, der tilkommer de pågældende tjenestemænd.

Stk. 2. Ved udsendelse af overordentlige diplomatiske repræsentationer kan der ligeledes anvendes særlige stillingsbetegnelser, der er fastslået i internationalt samkvem.

§ 10. Valgte konsularembetsmænd er ulønnede og vælges blandt egnede personer på repræsentationsstedet. Fremmede statsborgere kan vælges, men under i øvrigt lige forhold skal danske foretrækkes.

Stk. 2. Valggeneralkonsuler og valgkonsuler udnævnes af kongen, valgvicekonsuler af udenrigsministeren.

Kapitel III

§ 11. Der nedsættes under udenrigsministeriet et ejendomsnævn, hvis formand udpeges af boligministeren. Finansministeren udpeger 1, og udenrigsministeren udnævner 2 medlemmer. Til bistand for nævnets sekretariat udpeger boligministeren en bygningssagkyndig rådgiver.

Stk. 2. Det påhviler nævnet at undersøge og fremsætte forslag om løsning af spørgsmålet om tilvejebringelse af kontorer og boliger til repræsentationerne i udlandet. Indebærer gennemførelsen af et forslag, at der skal afholdes større investeringer eller engangsudgifter, afgiver udvalget indstilling til udenrigsministeren om de bevillinger, der kræves til forslaget gennemførelse.

§ 12. Udenrigsministeren kan i særlige tilfælde yde valgte konsularembetsmænd et fast årligt beløb til kontorhold. Beløbets størrelse fastsættes efter forhandling med finansministeren og under hensyntagen til, om der drages omsorg for, at brevveksling med konsulatet kan ske på dansk.

Stk. 2. I øvrigt har valgte konsularembetsmænd kun krav på godtgørelse af tjenstlige

udgifter, der er godkendt af udenrigsministeren.

§ 13. Udsendte medarbejdere, der indtager chefstillinger, er bemyndiget til, hver for sit embede, at udføre sådanne forretninger, som i Danmark påhviler en notarius publicus med hensyn til danske statsborgeres retshandler, herunder retshandler, der indgås med fremmede. De herom behørigt udfærdigede akter skal i Danmark have samme retsvirkning som her i landet udstedte notarialakter.

Stk. 2. I tilfælde af chefens forfald har den, der fungerer på hans vegne, den i stk. 1 omhandlede bemyndigelse.

Stk. 3. Udenrigsministeren kan tillægge valgte konsularembetsmænd samme bemyndigelse.

§ 14. For tjenstehandlinger i udenrigstjenesten erlægges gebyr efter regler, der fastsættes af udenrigsministeren.

Stk. 2. Der skal aflægges regnskab for de modtagne gebyrbeløb. Gebyrbeløbene indbe-

tales til statskassen. Udenrigsministeren kan dog bestemme, at valgte konsularembetsmænd kan anvende modtagne gebyrbeløb til dækning af driftsomkostninger.

Stk. 3. Tvivlsspørgsmål om gebyrberegninger afgøres af udenrigsministeren.

§ 15. Nærmere regler vedrørende udenrigstjenestens personel og drift m.v. fastsættes i Instruks for Udenrigstjenesten, der udfærdiges af udenrigsministeren.

Kapitel IV

§ 16. Loven træder i kraft den 1. juli 1983. Stk. 2. Samtidig ophæves:

1. lov nr. 109 af 26. april 1961 om udenrigstjenesten,
2. lov nr. 5 (B) af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandsstillinger, som ændret senest ved lov nr. 6 af 29. marts 1969 (B), § 6, stk. 2 og § 7, stk. 1-3.

Bemærkninger til lovforslaget

Som led i finansministeriets turnusgennemgang af administrationens opgaver og virksomhed blev der i 1977 indledt en undersøgelse af udenrigstjenesten med det formål at vurdere behovet for gennemførelse af organisatoriske ændringer og forbedringer i ressourceanvendelsen i videste forstand. Undersøgelsen blev efter indstilling fra turnusgennemgangens chefsgruppe gennemført af en arbejdsgruppe under administrationsdepartementets formandskab.

I december 1979 afgav arbejdsgruppen sin betretning, som indeholdt forslag til ændringer af udenrigsministeriets struktur og rationalisering af udenrigstjenestens arbejde på forskellige områder. Disse forslag har været overvejet i turnusgennemgangens chefsgruppe og i udenrigsministeriet. Det er herefter udenrigsministeriets opfattelse, at der ved strukturelle og administrative ændringer på grundlag af de stillede forslag vil kunne opnås en mere hensigtsmæssig organisation af udenrigsministeriet og dermed en forbedring af vilkårene for varetagelsen af udenrigstjenestens opgaver hjemme og ude.

Forslagene gennemførelse forudsætter ændring af bestemmelser i den gældende lov om udenrigstjenesten.

Lov om udenrigstjenesten er senest revideret i 1961. De i 1970 og 1974 foretagne ændringer vedrørte ministeriets administrative opbygning og gennemførtes uden revision af loven i øvrigt. Udviklingen i årene siden 1961 har medført, at lovens bestemmelser om personel og drift i flere henseender ikke svarer til forholdene i dag. Det findes hensigtsmæssigt, at den nødvendige tilpasning af lovens bestemmelser sker samtidig med de ovenfor nævnte strukturændringer og således, at loven undergives en samlet revision.

Med henblik herpå fremsættes nærværende forslag til revision af lov om udenrigstjenesten. Forslaget indebærer følgende ændringer i forhold til den gældende lov:

- Udenrigstjenestens centrale opgaver angives, og den hidtidige opregning af ministeriets afdelinger og særlige tjenesteenheder udelades

- De fra tidligere love om udenrigstjenesten videreførte bestemmelser om udenrigstjenestens personel og drift, revideres under hensyn til nugældende vilkår og praksis.

Til § 1, stk. 1

Bestemmelsen angiver kort udenrigstjenestens almindelige formål, som det følger af gældende statsretlige regler og praksis. Det er heri forudsat, at udenrigsministeren på regeringens vegne har det generelle ansvar for varetagelsen af rigets interesser i forholdet til udlandet. Bestemmelsen hjemler ingen ændringer i henseende til den eksisterende adgang, som fagministrene i følge lov eller andet retsgrundlag har til at deltage i internationalt samarbejde inden for særlige områder.

Til § 1, stk. 2

I tilslutning til stk. 1 angives udenrigstjenestens hovedopgaver i forbindelse med forvaltningen og koordinationen af udenrigspolitiske og udenrigsøkonomiske forbindelser til udlandet. Bestemmelsen tilsigter ingen ændring i de på dette område eksisterende samarbejdsordninger inden for statsforvaltningen og indebærer ingen indskrænkning i den eksisterende adgang for fagministre og styrelser til deltagelse i internationalt samarbejde inden for særlige områder, herunder indgåelse af forvaltningsoverenskomster.

Til § 1, stk. 3

Det fastslås, at udenrigstjenesten yder bistand til danske statsborgere og virksomheder i forholdet til udlandet. Der sigtes hermed til almindelig konsuler bistand og støtte til danske virksomheder i deres forretningsmæssige forbindelser med udlandet samt bistand til fremme af danske erhvervsinteresser i øvrigt. Bestemmelsen er udformet under hensyn til, at den nugældende lovs udtrykkelige angivelse af departementet for udenrigsøkonomi, som bestående bl.a. af handelsafdelingen, udgår, jfr. bemærkningene til § 2. Der tilsigtes således

ingen ændring i den hidtidige ordning på dette område.

Til § 2.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 1.

Den i nugældende lov §§ 2 og 3 indeholdte fastlæggelse af udenrigsministeriets interne opbygning udelades i overensstemmelse med almindelig praksis.

Udenrigsministeriet vil som hidtil bestå af departementet for udenrigsanliggender og departementet for udenrigsøkonomi. Direktøren forestår koordineringen og den administrative samordning inden for hele udenrigstjenestens område. Departementscheferne forestår hver deres departement. Koordineringsfunktionerne styrkes gennem oprettelse af en ledelsesgruppe bestående af direktøren og de med ham sideordnede chefer for ministeriets departementer.

Til § 3.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 4.

Til § 4.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 5, stk. 1. Formuleringen er ændret under hensyn til, at ansættelse sker i henhold til tjenstemandsloven, de generelle overenskomster eller ved kontrakt. Udenrigstjenestens tjenstemandsstillinger, der i lighed med de øvrige stillinger nu normeres ved de årlige finanslove, blev tidligere normeret og fastlagt i medfør af § 11 i lov nr. 13 (B) af 18. juni 1969 om tjenstemandslønninger m.m. og klassificering af tjenstemandsstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken.

Til § 5.

Bestemmelsen svarer med enkelte redaktionelle ændringer til § 6, stk. 2, og § 7, stk. 1–3, i lov nr. 5 (B) af 7. 6. 1958 om normering og klassificering af statstjenstemandsstillinger (N.K.L.).

For så vidt angår medarbejdere, der ansættes i henhold til overenskomst eller kontrakt, kan der i overensstemmelse med gældende praksis fastsættes ansættelsesvilkår, der medfører pligt til forflyttelse til tjeneste ved repræsentationerne i udlandet.

For tiden er der således normalt knyttet forflyttelsespligt til ansættelse som sekretær/fuldmægtig i den almindelige tjeneste, presseattaché, bistandskonsulent og til stillinger som handelskyndig, industrikyndig og bistandskyndig specialmedarbejder samt til udenrigstjenestens kontorfunktionærstillinger.

Til § 6, stk. 1.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 5, stk. 2, med en tilføjelse vedrørende nedsættelse af andre rådgivende udvalg end det heri nævnte erhvervsudvalg.

Til § 6, stk. 2.

Bestemmelsen viderefører med enkelte ændringer bestemmelsen i den nugældende lovs § 5, stk. 3.

Henset til den stigning i antallet af specialattachéer, der har fundet sted gennem de senere år som følge af det øgede internationale samarbejde, herunder Danmarks medlemsskab af EF, er den hidtidige eksemplifikation udeladt. Til danske repræsentationer i udlandet er for tiden knyttet specialattachéer fra følgende ministerier: Arbejdsministeriet, finansministeriet, forsvarsministeriet, industriministeriet, justitsministeriet, landbrugsministeriet, ministeriet for offentlige arbejder, ministeriet for skatter og afgifter, økonomiministeriet, miljøministeriet, fiskeriministeriet og energiministeriet.

Endvidere præciseres specialattachéernes formelle stilling som tilknyttet til udsendte repræsentationer. De pågældende anmeldes diplomatisk over for opholdslandets myndigheder eller vedkommende internationale organisation som medlemmer af repræsentationens stab, og handler i forhold til disse myndigheder under repræsentationschefens ledelse og ansvar.

Den nævnte udvidelse af specialattachéordningerne har medført en række forskelle med hensyn til retningslinier for specialattachéernes og eventuelt særligt udsendt hjælpepersonales funktion ved repræsentationerne. Det er derfor hensigten at udarbejde en generel instruks for alle specialattachéer, således at der i tillæg kan optages særlige bestemmelser bl.a. om varetagelse af de opgaver, som resortministeriet lægger vægt på, ministeriets adgang til at instruere attachéen, og attachéens adgang til at indberette direkte til ressortministeriet. Bestemmelsen ændrer ikke på allerede eksisterende adgang, som specialattachéerne har til at udøve deres funktioner selvstændigt indenfor deres ressortområde.

Til § 7.

Bestemmelsen svarer til gældende lovs § 5, stk. 4. Den heri indeholdte henvisning til de tidligere i § 5, stk. 1, særskilt opregnede medarbejdergrupper er erstattet af ordene »udsendte medarbejdere« som sammenfattende betegnelse.

Til § 8.

Ved den i 1945 gennemførte revision af lov om udenrigstjenesten blev der åbnet adgang til at stille 5 tjenestemænd (36., 38. og 40. lønramme) til rådighed i en periode på indtil 5 år og i ganske særlige tilfælde indtil 8 år. Begrundelsen for denne adgang var, at der som følge af tjenestens skiftende forhold forekommer tilfælde, hvor en tjenestemand midlertidigt ikke kan anvises egnet stilling, samt behov for varetagelse af særlige opgaver. I begrundelsen indgik endvidere hensynet til opretholdelse af kontakt med hjemlandet samt til udetjenestens vilkår på poster klassificeret som fysisk eller psykisk belastende, der kan tilsige, at en tjenestemand for en tid forretter tjeneste i Danmark, uden samtidig indplacering i en fast stilling i ministeriet. Denne begrundelse er fortsat og i forstærket grad gældende. Antallet af chefposter i udetjenesten, herunder antallet af poster, klassificeret som fysisk eller psykisk belastende, er således siden 1945 mere end fordoblet. Også hvad angår behovet for løsning af særlige opgaver har forøgelsen i det internationale samvirke medført øgede krav til udenrigstjenesten. Arbejdsgruppens beretning om turnusgennemgangen indeholder i overensstemmelse hermed forslag om forøgelse til 10 af antallet af rådighedsnumre med samtidig reduktion af rådighedsperiodens længde. De forhold, der begrunder anvendelsen af rådighedstillinger, medfører erfaringsmæssigt betydelig variation i henseende til stillingernes udnyttelse. Bestemmelsen foreslås derfor videreført med den ændring, at rådighedsperiodens længde reduceres fra 5 til normalt 3 år, og at der samtidig gives mulighed for fleksibilitet i henseende til antallet af rådighedsstillinger efter skiftende behov.

Til § 8, stk. 2

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 6, stk. 2.

Til § 9.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 7.

Til § 10.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 8.

Til § 11.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 9.

Til § 12, stk. 1.

Bestemmelsen i lov om udenrigstjenesten af 1961 foreskrev, at et kontorholdstilskud ikke uden særlig bevilling på finansloven måtte overstige 10.000 kr. Dog kunne der uden særbevilling ydes en valgkonsul, som drog omsorg for, at brevveksling med konsulatet kunne finde sted på dansk, et tilskud af indtil 25.000 kr., hvilket beløb på daværende tidspunkt repræsenterede en sekretærløn. Ved ændringen af loven i 1974 blev disse beløbsgrænser forhøjet til henholdsvis 25.000 kr. og 50.000 kr.

På grund af den internationale pris- og lønudvikling og de svingende valutakurser skønnes det uhensigtsmæssigt fortsat i selve lovteksten at fastholde bestemte beløbsgrænser for tildeling af bevillinger til dækning af valgkonsulernes kontorholdsudgifter. Bevilling til ydelse af kontorholdstilskud til valgkonsulater fastsættes på de årlige finanslove.

Til § 12, stk. 2.

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 10, stk. 3.

Til § 13

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 11.

Til § 14

Bestemmelsen svarer til nugældende lovs § 12.

Til § 15

I overensstemmelse med hidtil gældende lovbestemmelser (fra lov nr. 5 (B) af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, lov nr. 154 af 7. juni 1958 om lønninger og pensioner m.v. til statens tjenestemænd samt lov nr. 13 (B) af 18. juni 1969 om tjenestemandslønninger m.m. og klassificering af tjenestemandstillinger i staten, folkeskolen og folkekirken) og praksis forudsættes det i denne bestemmelse, at der for udenrigstjenesten skal udfærdiges et særligt reglement, Instruks for Udenrigstjenesten, jfr. bekendtgørelser herom af henholdsvis 1. november 1965 og 1. august 1966.